

KLAGANDE

Socialnämnden i Linköpings kommun

MOTPART

[REDACTED]

Vårdnadshavare: [REDACTED]

Ombud: Robin Käcko

FMF Assistans AB

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Förvaltningsrätten i Linköpings dom den 23 februari 2018 i mål nr 6755-17, se bilaga A

SAKEN

Personlig assistans enligt lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade

KAMMARRÄTTENS AVGÖRANDE

Kammarrätten avslår överklagandet.

YRKANDEN M.M.

Socialnämnden yrkar att kammarrätten upphäver förvaltningsrättens dom och fastställer nämndens beslut den 22 augusti 2017, med senare tillkomna tilläggsbeslut. Till stöd för sin talan anför nämnden i huvudsak följande.

██████ diagnoser innebär inte att han har ett psykiskt funktionshinder, vilket är en förutsättning för att tillsynsbehov ska behandlas som ett grundläggande behov. Det behövs inte ingående kunskap för att ge ██████ tillsyn utan det räcker med att man har allmänna kunskaper och har lärt känna ██████ under några veckor. Det finns ett omfattande föräldraansvar för barn i aktuell ålder och undantaget för hantering av utrustning av tekniskt slag är inte aktuellt här, varför bedömningen är i strid med praxis. ██████ behov av tillsyn är i domen beskrivet på olika vis vilket gör domen svår att tolka och verkställa.

██████████ motsätter sig ändring av förvaltningsrättens dom och anför i huvudsak följande. Det är självklart att han har en psykisk funktionsnedsättning och detta framgår också av ett flertal läkarutlåtanden. Dravets syndrom är en genetisk mutation som medför utvecklingsförsening, svår epilepsi och beteendestörningar. Han har en komplex sjukdomsbild som gör att det krävs ingående kunskaper om honom för att den aktiva tillsynen ska fungera. Han får många olika typer av epilepsianfall som ser olika ut. Han kan få andningsbesvär, droppattackar, ryckningar och frånvaroattackar. Han kan också få tysta anfall då det ser ut som om han sover. Anfallen har ökat i mängd och intensitet. Anfallen kan utlösas av värme, starka känslor och andra intryck i omgivningen. Han är impulsiv, har svårigheter att kommunicera och förstår inte vad som kan vara farligt för honom. Det räcker inte med några veckor för att förstå sig på ██████ behov utan flera månader. Han behöver konstant aktiv tillsyn och regelbundna insatser av livräddande karaktär, vilket inte kan anses innefattas i vanligt föräldraansvar.

SKÄLEN FÖR KAMMARRÄTTENS AVGÖRANDE

■■■■ har diagnosen Dravets syndrom, vilken huvudsakligen yttrar sig genom en svårartad epilepsi. Diagnosen innebär också en påverkan på den mentala utvecklingen och ■■■■ har konstaterats ha en svår utvecklingsstörning. De intellektuella funktionerna hos en människa är en del av de psykiska funktionerna. Mot bakgrund av det medicinska underlaget i målet står det därmed klart att ■■■■ har en psykisk funktionsnedsättning. Denna funktionsnedsättning får vidare anses som både stor och varaktig.

Mot bakgrund av ■■■■ psykiska funktionsnedsättning, som bl.a. innebär stora kommunikationssvårigheter, kan han inte själv signalera när ett epileptiskt anfall är på gång. Han är alltså i behov av att någon alltid finns i hans närhet för att kunna läsa av de tecken som föregår ett anfall, men också för att förebygga dess uppkomst. ■■■■ får otaliga epilepsianfall varje dag av varierande karaktär och allvarlighetsgrad. Den som utövar tillsyn över honom måste veta hur man ska agera för att minska förekomsten av anfall samt kunna läsa av vad det är för typ av anfall han är på väg att få, för att på så sätt veta vilken typ av medicinering som är aktuell.

Uppgifterna om hur lång tid det tar att lära sig att läsa av ■■■■ mående, och att agera adekvat utifrån det, varierar från några veckor upp till ett halvår. Oavsett vilken uppgift som är mest korrekt anser kammarrätten att det, med tanke på ■■■■ allvarliga och komplexa sjukdomsbild, har framkommit att den som utövar tillsyn över ■■■■ måste tillbringa en längre tid med honom innan denne har förmåga att fullt ut tillgodose hans behov. Det krävs alltså mer än allmänna kunskaper om epilepsi för att kunna ge honom nödvändig hjälp. ■■■■ bedöms därmed ha ett behov av aktiv tillsyn av övervakande karaktär som förutsätter ingående kunskaper om honom. I likhet med förvaltningsrätten anser alltså kammarrätten att ■■■■ tillsynsbehov huvudsakligen är att hänföra till de grundläggande behoven.

Kammarrätten instämmer vidare i förvaltningsrättens bedömning att ett barn i ■■■■■ ålder har ett omfattande tillsynsbehov men att det behov av tillsyn ■■■■■ har klart överstiger vad som är normalt för ett barn i motsvarande ålder utan funktionsnedsättningar. Förvaltningsrättens avgörande hindrar inte att det antal timmar nämnden beviljar ■■■■■ i viss mån reduceras med hänvisning till föräldraansvaret.

Sammanfattningsvis instämmer kammarrätten i förvaltningsrättens bedömning och överklagandet ska därmed avslås.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga B (formulär 1).

Kammarrättsråden Bodil Stelzer (ordförande) och Evalotta Grip samt tf. kammarrättsassessorn Elin Tollin (referent) har deltagit i avgörandet.

Föredragande: Johan Åkerhed

**FÖRVALTNINGSRÄTTEN
I LINKÖPING**

DOM
2018-02-23
Meddelad i Linköping

Mål nr
6755-17

KLAGANDE

[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]

Vårdnadshavare:

[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]

Ombud:

Annika Florin
FMF Assistans AB
Adolfsbergsvägen 4
702 27 Örebro

MOTPART

Socialnämnden i Linköpings kommun
Box 356
581 03 Linköping

ÖVERKLAGAT BESLUT

Socialnämndens beslut den 22 augusti 2017

SAKEN

Personlig assistans enligt lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade, LSS

FÖRVALTNINGSRÄTTENS AVGÖRANDE

Förvaltningsrätten ändrar socialnämndens beslut på så sätt att [REDACTED]
förklaras ha rätt till personlig assistans även för tillsyn. Målet återförvisas
till socialnämnden för bedömning av insatsens omfattning.

Dok.Id 317118

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 406 581 04 Linköping	Brigadgatan 3	013-25 11 00 E-post: forvaltningsrattenilinkoping@dom.se www.forvaltningsrattenilinkoping.domstol.se	013-25 11 40	måndag–fredag 08:00–16:00

BAKGRUND, YRKANDEN M.M.

Socialnämnden beslutade den 22 augusti 2017 att bevilja [REDACTED] personlig assistans med 17.33 timmar per vecka och att avslå hans begäran om personlig assistans under hela dygnet. I beslutet har socialnämnden gjort avräkning för föräldraansvaret och funnit att behovet av hjälp med de grundläggande behoven uppgår till 9.43 timmar per vecka och behovet av hjälp med andra personliga behov uppgår till 7.90 timmar per vecka. I beslutet har [REDACTED] beviljats personlig assistans för tillsyn, stimulans och träning med 6 timmar per vecka som annat personligt behov.

[REDACTED] yrkar att han beviljas personlig assistans för tillsyn under hela dygnet och uppger bl.a. följande. Han lider av ett svårt flerfunktionshinder som innebär att hans liv är i ständig fara. Han behöver ständig övervakning, eftersom ett svårt epilepsianfall som inte avbryts genom rätt insatser kan leda till allvarliga konsekvenser. På grund av sin anfallsfrekvens utsätts han för en ständig och allvarlig hälsorisk, han får i snitt akutmedicinering en gång per dag. Hans hjälpbehov behöver utföras av någon som har ingående kunskaper om honom och även utifrån hans bristande kommunikationsförmåga. Han har ett mycket omfattande behov av övervakning och hjälp som har en annan karaktär än vad som är normalt hos jämnåriga barn. För att han ska tillförsäkras goda levnadsvillkor ska han beviljas personlig assistans under hela dygnet. Till stöd för sin talan har han lämnat in bl.a. följande handlingar:

- Journalkopior från Barnmottagningen för perioden den 29 juni 2013 – 24 juli 2017 och för perioden den 29 augusti – 28 november 2017
- Läkarutlåtande för assistansersättning, daterat den 28 mars 2017
- Utlåtande gällande funktionsnivå, daterat den 2 oktober 2017
- Intyg från överläkare [REDACTED], daterade den 1 juni och den 28 november 2017

- Utredning från Barn- och ungdomshabiliteringen, daterat den 23 november 2017

Socialnämnden anser att överklagandet ska avslås.

Den 21 december 2017 beslutade socialnämnden till följd av [REDACTED] ökade anfallsfrekvens nattetid att till och med februari 2018 bevilja avlösarservice tre nätter per vecka, sammantaget 24 timmar per vecka.

SKÅLEN FÖR AVGÖRANDET

Det är i målet ostridigt att [REDACTED] tillhör personkretsen enligt 1 § LSS. Han har därmed rätt till insatser i form av stöd och service enligt 9 § LSS om han behöver sådan hjälp i sin livsföring och om dessa behov inte tillgodoses på annat sätt (7 § LSS). Det är också ostridigt att [REDACTED] behöver hjälp med grundläggande behov i sådan omfattning att han har rätt till personlig assistans. Han har därför rätt till personlig assistans även för andra personliga behov.

I förarbetena till LSS uttalas bl.a. att personlig assistans kan vara av grundläggande betydelse för barn som har omfattande omvårdnadsbehov under hela dygnet eller stor del av dygnet och som på grund av t.ex. hjärnskada, genetisk skada eller sjukdom har flera funktionshinder samtidigt. Sådana funktionshinder kan vara någon eller flera kombinationer av t.ex. rörelsehinder, utvecklingsstörning, synskada, hörselskada, epilepsi, andningsproblem, hjärtsjukdom eller extrem infektionskänslighet. Se prop. 1992/93:159 s. 66.

I de grundläggande behoven ingår även annan hjälp som förutsätter ingående kunskaper om den funktionshindrade. Detta behov avser personer med psykiska funktionshinder. Dessa personer är berättigade till personlig assistans i sådana speciella fall där karaktären och omfattningen av det psykiska

funktionshindret medför behov av hjälp med de grundläggande behoven (se Socialutskottets betänkande 1995/96:SoU15 s. 12).

■■■■ har diagnosen Dravets syndrom vilket innebär svår epilepsi och utvecklingsförsening. I november 2017 har leg. psykolog ■■■■, vid Barn- och ungdomshabiliteringen, även ställt diagnosen svår intellektuell funktionsnedsättning. Enligt intyg från överläkare ■■■■ har ■■■■ psykiska funktionshinder som innefattar utvecklingsstörning, mycket försenad talutveckling och svårigheter i kontakten med andra barn när det gäller att interagera och leka. Dravets syndrom medför att ■■■■ backar i sin utveckling. ■■■■ har även droppattacker som innebär att han ramlar helt oförutsett rakt ner i golvet och kan slå sig. Han bär därför hjälm. Av åberopat läkarutlåtande för assistansersättning framgår att ■■■■ är hyperaktiv och utåtagerande. Vid bedömning i november 2017 av ■■■■ kognitiva utvecklingsnivå anses han ha förmågor som motsvarar en utvecklingsålder av nio månader.

Av utredningen framgår vidare att ■■■■ har frekventa och oförutsebara epilepsianfall som måste behandlas för att inte riskera ytterligare hjärnskador. Krampanfall inträffar många gånger varje dag. Det framgår vidare att han behöver ständig tillsyn, både på dagen och på natten samt att närvarande vuxen person behöver vara medveten om vad som kan utlösa anfall. Det kräver tid för att lära sig att läsa ■■■■ signaler och förstå hans behov. Enligt uppgift från läkare tar det åtminstone några veckor och enligt uppgift från förskolepersonal tar det cirka ett halvår. ■■■■ kan inte själv berätta när han behöver hjälp och han klarar inte heller att ta sin medicin.

Förvaltningsrättens bedömning

Det som framkommit visar att ■■■■ har psykiska funktionsnedsättningar och att han till följd av det behöver tillsyn hela dygnet. Han har behov av både handgripligt stöd och tillsyn när det bl.a. gäller den personliga hygi-

enen och vid måltider. Det som beskrivits visar också att tillsynsbehovet under större delen av dagen, och främst under pojkens vakna tid, är så intensivt att det är att jämföra med aktiv tillsyn av övervakande karaktär. Det finns även stöd för slutsatsen att det för att ge ■■■■■ nödvändig tillsynshjälp krävs ingående kunskaper om honom och hans funktionsnedsättningar. Han har således ett tillsynsbehov som, om inte helt så i vart fall till stor del, är att hänföra till de grundläggande behoven. I de delar av tillsynen som inte är att hänföra till de grundläggande behoven är det ändå ett assistansberättigat behov som kan hänföras till annat personligt behov, jfr Kammarrätten i Jönköpings dom den 18 februari 2016 i mål 702-15.

När det sedan gäller att avgöra om tillsynsbehovet är sådant att det ger ■■■■■ rätt till personlig assistans ska först noteras att föräldraansvaret för en fyraåring är relativt omfattande. En fyraåring behöver normalt tillsyn och kan vanligtvis inte lämnas helt ensam. Ett barn i den åldern utan funktionshinder behöver dock inte ständigt någon vuxen i sin omedelbara närhet och inte heller dagligen återkommande hjälp till följd av kramper. Förvaltningsrätten anser att vad som kommit fram om ■■■■■ vårdbehov innebär att behovet är så speciellt och omfattande att det klart överstiger vad som är normalt för barn i hans ålder. Socialnämnden har inte beräknat något hjälpbehov i form av tillsyn annat än i begränsad omfattning som annat personligt behov, vilket uppskattats till 6 timmar per vecka och som även innefattar stimulans och träning. Det som framförts om ■■■■■ visar att hans behov av hjälp med tillsyn vida överstiger denna tidsåtgång.

Det ankommer på socialnämnden som första instans att beräkna ■■■■■ hjälpbehov för i det närmaste ständigt tillsyn. Målet ska återförvisas till nämnden för sådan beräkning.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga (DV 3109/1D).

Mats Edsgården

Chefsrådman

Nämndemännen Georgette Melki, Pär Svenningsson och Carl Sääv har deltagit i avgörandet. Föredragande har varit Nina Hellgren.

HUR MAN ÖVERKLAGAR - PRÖVNINGSTILLSTÅND

Den som vill överklaga förvaltningsrättens beslut ska skriva till Kammarrätten i Jönköping.

Skrivelsen ska dock skickas eller lämnas till förvaltningsrätten.

För att kammarrätten ska kunna ta upp Ert överklagande måste Er skrivelse ha kommit in till förvaltningsrätten **inom tre veckor** från den dag då Ni fick del av domen/beslutet. Om beslutet har meddelats vid en muntlig förhandling, eller det vid en sådan förhandling har angetts när beslutet kommer att meddelas, ska dock överklagandet ha kommit in inom tre veckor från den dag domstolens beslut meddelades. Om sista dagen för överklagande infaller på lördag, söndag eller helgdag, midsommarafton, julafton eller nyårsafton räcker det att besvärshandlingen kommer in nästa vardag.

Om klaganden är en part som företräder det allmänna, ska överklagandet alltid ha kommit in inom tre veckor från den dag beslut meddelades.

För att ett överklagande ska kunna tas upp i kammarrätten fordras att **prövningstillstånd** meddelas. Kammarrätten lämnar prövningstillstånd om

1. det finns anledning att betvivla riktigheten av det slut som förvaltningsrätten har kommit till,
2. det inte utan att sådant tillstånd meddelas går att bedöma riktigheten av det slut som förvaltningsrätten har kommit till,
3. det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas av högre rätt, eller
4. det annars finns synnerliga skäl att pröva överklagandet.

Om prövningstillstånd inte meddelas står förvaltningsrättens beslut fast. Det är därför viktigt att det klart och tydligt framgår av överklagandet till kammarrätten varför man anser att prövningstillstånd bör meddelas.

Skrivelsen med överklagande ska innehålla

1. Klagandens person-/organisationsnummer, postadress, e-postadress och telefonnummer till bostaden och mobiltelefon. Adress och telefonnummer till klagandens arbetsplats ska också anges samt eventuell annan adress där klaganden kan nå för delgivning. Om dessa uppgifter har lämnats tidigare i målet – och om de fortfarande är aktuella – behöver de inte uppges igen. Om klaganden anlitar ombud, ska ombudets namn, postadress, e-postadress, telefonnummer till arbetsplatsen och mobiltelefonnummer anges. Om någon person- eller adressuppgift ändras, ska ändringen utan dröjsmål anmälas till kammarrätten.
2. den dom/beslut som överklagas med uppgift om förvaltningsrättens namn, målnummer samt dagen för beslutet,
3. de skäl som klaganden anger till stöd för en begäran om prövningstillstånd,
4. den ändring av förvaltningsrättens dom/beslut som klaganden vill få till stånd,
5. de bevis som klaganden vill åberopa och vad han/hon vill styrka med varje särskilt bevis.

Adressen till förvaltningsrätten framgår av domen/beslutet.

HUR MAN ÖVERKLAGAR

Den som vill överklaga kammarrättens avgörande ska skriva till Högsta förvaltningsdomstolen. Skrivelsen ställs alltså till Högsta förvaltningsdomstolen *men ska skickas eller lämnas till kammarrätten*.

Överklagandet ska ha kommit in till kammarrätten *inom tre veckor* från den dag då klaganden fick del av beslutet. Om beslutet har meddelats vid en muntlig förhandling, eller det vid en sådan förhandling har angetts när beslutet kommer att meddelas, ska dock överklagandet ha kommit in inom tre veckor från den dag domstolens beslut meddelades. Tiden för överklagande för det allmänna räknas dock från den dag beslutet meddelades.

Om sista dagen för överklagande infaller på en lördag, söndag eller helgdag, midsommar-, jul- eller nyårsafton, räcker det att skrivelsen kommer in nästa vardag.

För att ett överklagande ska kunna tas upp i Högsta förvaltningsdomstolen krävs att *prövningstillstånd* meddelas. Högsta förvaltningsdomstolen lämnar prövningstillstånd om det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas eller om det finns synnerliga skäl till sådan prövning, såsom att det finns grund för resning eller att målets utgång i kammarrätten uppenbarligen beror på grovt förbiseende eller grovt misstag.

Om prövningstillstånd inte meddelas står kammarrättens beslut fast. Det är därför viktigt att det klart och tydligt framgår av överklagandet till Högsta förvaltningsdomstolen varför man anser att prövningstillstånd bör meddelas.

Skrivelsen med överklagande ska innehålla följande uppgifter;

1. den klagandes namn, person-/organisationsnummer, postadress, e-postadress och telefonnummer till bostaden och mobiltelefon. Dessutom ska adress och telefonnummer till arbetsplatsen och eventuell annan plats där klaganden kan nås för delgivning lämnas om dessa uppgifter inte tidigare uppgetts i målet. Om klaganden anlitar ombud, ska ombudets namn, postadress, e-postadress, telefonnummer till arbetsplatsen och mobiltelefonnummer anges. Om någon person- eller adressuppgift ändras är det viktigt att anmälan snarast görs till Högsta förvaltningsdomstolen
2. det beslut som överklagas med uppgift om kammarrättens namn, målnummer samt dagen för beslutet
3. de skäl som klaganden vill åberopa för sin begäran om att få prövningstillstånd
4. den ändring av kammarrättens beslut som klaganden vill få till stånd och skälen för detta
5. de bevis som klaganden vill åberopa och vad han/hon vill styrka med varje särskilt bevis.